

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามการเป็นผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๘) และ (๙)

แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

กรมการปกครองได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๖๒๕๓ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมการปกครองได้รับหนังสือหรือเกี่ยวกับคุณสมบัติการเป็นผู้ใหญ่บ้านจากจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีข้อเท็จจริงว่า อำเภอยางตลาดได้จัดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๖ ตำบลอู่เม่า ในวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒ มีผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๒ คน คือ นายสุมินทร์ ภูดวงดอก และนายสนิท รัตนวัน คณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติได้พิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครดังกล่าวแล้ว มีความเห็นว่า นายสุมินทร์ฯ เป็นผู้ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๙) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ เนื่องจากนายสุมินทร์ฯ เป็นผู้เคยถูกให้ออกจากราชการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลตำบลโคกศรี) ตามคำสั่งเทศบาลตำบลโคกศรี ที่ ๐๐๕/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๙ เพราะกระทำผิดฐานลักทรัพย์ของเทศบาล โดยการดูดน้ำมันเชื้อเพลิงจากรถดับเพลิงของเทศบาลโดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายกเทศมนตรีตำบลโคกศรี อันเป็นการกระทำที่ทุจริตต่อหน้าที่และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปี นับแต่วันที่ถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ซึ่งนายอำเภอยางตลาดเห็นชอบด้วยกับคณะกรรมการตรวจสอบฯ จึงประกาศให้นายสุมินทร์ฯ เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการเป็นผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ต่อมานายสุมินทร์ฯ ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อนายอำเภอยางตลาด โดยให้เหตุผลว่า ความผิดของตนไม่ใช่การทุจริตต่อหน้าที่และไม่ได้ลักทรัพย์ เนื่องจากคำสั่งของเทศบาลตำบลโคกศรีได้สั่งให้ตนพ้นจากตำแหน่งเพราะทำให้หน่วยราชการเสียหายและเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมในเรื่องนี้จังหวัดกาฬสินธุ์มีความเห็นว่า การกระทำของนายสุมินทร์ฯ เป็นการกระทำเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ถือว่าเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ จึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๙) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ และมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๘) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน เนื่องจากเป็นผู้เสียชื่อในทางทุจริตหรือเสื่อมเสียในทางศีลธรรมด้วย

กรมการปกครองมีความเห็นว่า มาตรา ๑๒ (๙) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านไว้โดยชัดแจ้งว่า ต้องไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะทุจริตต่อหน้าที่ และยังไม่พ้นกำหนดสิบปีนับแต่วันถูกให้ออกปลด

ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑/๑๒๗๑ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ออก หรือไล่ออก ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายสุมินทร์ฯ ได้รับคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งรองนายกเทศมนตรีตำบลโคกศรี ตามมาตรา ๔๘ โสฬส (๒) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๙๖ อันมิใช่โทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก จึงไม่เข้าลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๙) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ ส่วนการที่จะพิจารณาว่าพฤติกรรมของนายสุมินทร์ฯ จะเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๘) เนื่องจากเป็นผู้เสียชื่อในทางทุจริตหรือไม่ นั้น เห็นว่า ตามมาตรา ๑ (๑) แห่งประมวลกฎหมายอาญา คำว่า “ทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งเมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏแล้ว เห็นว่า แม้ตามหลักฐานบันทึกเรื่องน้ำมันเชื้อเพลิงขายลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๙ นายสุมินทร์ฯ ได้ยอมรับโดยชัดแจ้งว่าได้ทำการดุดน้ำมันจากรถดับเพลิงของเทศบาลจริง แต่ตามหลักฐานคำสั่งเทศบาลตำบลโคกศรีที่ ๐๐๕/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๙ เรื่อง ให้ออกหมายเรียกพ้นจากตำแหน่ง ใต้ระบุเหตุเพียงเป็นการทำให้หน่วยงานราชการเสียหาย และเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม และนายสุมินทร์ฯ ยังอุทธรณ์โต้แย้งว่า ไม่ได้นำน้ำมันเชื้อเพลิงไปขายหรือนำไปเติมรถยนต์ส่วนตัว แต่จะนำไปเติมรถกระบะของเทศบาลฯ เพื่อออกตรวจเวรยามรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชนในเขตเทศบาล อีกทั้งไม่ปรากฏว่ามีเหตุผลสนับสนุนอื่น เช่น ผลคดีถึงที่สุดว่ามีความผิดฐานใดฐานหนึ่งหรือผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงสรุปว่ามีการกระทำที่เป็นความผิดต่อหน้าที่ราชการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้น กรณีจึงยังไม่พอพียงสรุปได้ว่า นายสุมินทร์ฯ เป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๘) เช่นเดียวกัน

เนื่องจากกรณีดังกล่าวเป็นปัญหาการตีความข้อกฎหมาย และมีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลผู้สมัครรับเลือกหรือผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อยุติและกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง ชัดเจน จึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า การที่กรมการปกครองมีความเห็นว่า นายสุมินทร์ฯ ไม่เป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๘) และ (๙) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ ถูกต้องหรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมการปกครอง โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นว่า มาตรา ๑๒ (๙)^๑ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ ได้บัญญัติคุณสมบัติและลักษณะ

^๑มาตรา ๑๒ ผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

๑ล๑

๑ล๑

(๘) ไม่เป็นผู้มีอิทธิพลหรือเสียชื่อในทางพาลหรือทางทุจริต หรือเสื่อมเสียในทางศีลธรรม

(๙) ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะทุจริตต่อหน้าที่ และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก

๑ล๑

๑ล๑

ต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านไว้ว่า ต้องไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะทุจริตต่อหน้าที่ และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ซึ่งจะต้องได้รับความว่าผู้นั้นมีหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องที่เป็นปัญหาและได้กระทำการทุจริตต่อหน้าที่นั้น แต่ตามกรณีที่ว่าหานี้ นายกเทศมนตรีตำบลโคกศรีอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๘ โสฬส (๒)^๒ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ สั่งให้นายสุมินทร์ฯ พ้นจากตำแหน่งรองนายกเทศมนตรี เป็นการสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามดุลพินิจของนายกเทศมนตรี แม้ในคำสั่งจะระบุว่าเพราะกระทำการให้หน่วยงานราชการเสียหายและเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม ก็ไม่อาจถือได้ว่าเป็นการให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกเพราะทุจริตต่อหน้าที่ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๒ (๙) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ ด้วยเหตุนี้ นายสุมินทร์ฯ จึงไม่ถือเป็นผู้ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๙)

ส่วนการกระทำของนายสุมินทร์ฯ จะถือเป็นผู้เสียชื่อในทางพาลหรือทางทุจริตหรือเสื่อมเสียในทางศีลธรรม ตามมาตรา ๑๒ (๘)^๓ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) เห็นว่า การที่นายสุมินทร์ฯ ได้ลงนามโดยมีผู้ร่วมลงชื่อเป็นพยานในบันทึกเหตุการณ์ เรื่อง น้ำมันเชื้อเพลิงหาย ลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๙ ซึ่งในบันทึกมีข้อความยอมรับว่าได้ดูดน้ำมันเชื้อเพลิงจากรถดับเพลิงของเทศบาลจริง โดยรับปากว่าต่อไปนี้จะไม่ประพฤติและปฏิบัติ และจะไม่ทำความผิดอีก เท่ากับเป็นการยอมรับว่าได้กระทำความผิดจริง จนเป็นเหตุให้ถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งรองนายกเทศมนตรี อย่างไรก็ตาม มีปัญหาว่าการที่นายสุมินทร์ฯ ดูดน้ำมันเชื้อเพลิงออกจากรถดับเพลิงในยามวิกาลนั้น เป็นการกระทำเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่นอันเข้าข่ายการทุจริตหรือไม่ เพราะในขณะนี้นายสุมินทร์ฯ ได้อุทธรณ์โดยอ้างว่าตนดูดน้ำมันเชื้อเพลิงนั้นไปเพื่อนำไปเติมรถของเทศบาล การที่จะวินิจฉัยว่านายสุมินทร์ฯ เป็นผู้เสียชื่อในทางทุจริตหรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับพิจารณาของผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นผู้วินิจฉัยอุทธรณ์ว่าข้ออ้างของนายสุมินทร์ฯ รับฟังได้หรือไม่ ถ้ารับฟังไม่ได้ พฤติกรรมของนายสุมินทร์ฯ ก็ถือได้ว่าเป็นผู้เสียชื่อในทางทุจริต ซึ่งขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามการเป็นผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๘)^๔ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จਾਲะ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๒มาตรา ๔๘ โสฬส รองนายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

๑ล๑

๑ล๑

(๒) นายกเทศมนตรีมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

๑ล๑

๑ล๑

^๓โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๔โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
พฤษภาคม ๒๕๕๒